Iśa Upaniszada
(Ponadczasowa wiedza o naturze Jaźni)
Interpretacja niedualistyczna

Waldemar Lis

Informacja stojąca za każdym działaniem, świadomość, która kieruje każdą aktywnością, poczucie, że istniejesz, świadomość, że jesteś — oto nieopisana iluminacja, która jest we wszystkim, nazywając się świadomością. Wszystko, co jest świadome, jest świadomością. Nikt nie jest w stanie tego opisać.

Świadomość jest wszystkim; Dlatego nikt nie jest w stanie zdefiniować, czym świadomość jest. Świadomość zawiera to, o co pyta, świadomość daje także odpowiedzi — wszystko nią jest. Cały wszechświat to dramat kreowany przez świadomość.

''To' jest doskonałością; dlatego nazywa się Błogością i Szczęściem.

'Ptak jeden, z swym rodzicem, uczy się i kwili,

by wzbić się w przestrzeni nieboskłon nieskończony.

Drugiemu, lot swobodny dziedzictwem jednej chwili,

bez szkół lata żwawo, w przestworza zapatrzony.

Bez skrzydeł im jednak ich sztuka nie podoła,

jakkolwiek wcześniej zacna im bardzo była szkoła'

Wstęp

Jest to próba interpretacji tej Upaniszady krążąca blisko niedualizmu, gdzie termin „bóg" należałoby znaczeniowo zrównać z terminem Jaźń. Jaźni rozumianej jako ponadczasowa niczym nieograniczona świadomość, której jesteśmy jednocześnie eksponentami lub „interfejsami" do jej samoświadomego doświadczania siebie. Byt, lub obecność, lub świadomość jako aspekt doświadczania rzeczywistości każdego z nas, który jest stały, ciągły. Transpersonalna świadomość własnego istnienia i bycie tą świadomością. Takie podejście zakłada, że istnieje jedna podstawowa, nieograniczona świadomość, której każdy z nas jest wyrazem, a nasze indywidualne egzystencje są jej manifestacją. Nasza prawdziwa natura jest nierozerwalnie związana z tą ponadczasową świadomością, która sama w sobie nie jest ograniczana czasem, przestrzenią ani indywidualnością. To, co nazywamy jako świat to suma wszystkich możliwych doświadczeń posiadanych przez wszystkie świadome istoty, i nie ma „innego świata" oraz nie ma „obiektywnej rzeczywistości", która istniałaby tu nawet bez nas, czyli swoich doświadczających. Jesteśmy postrzegani jako „eksponenci" lub „interfejsy" tej Jaźni, co oznacza, że nasze indywidualne doświadczenia są jedynie sposobem, w jaki Jaźń doświadcza samej siebie poprzez nas i w jaki się wyraża. Z kolei żadne doświadczenie nie jest możliwe bez Świadomości. Tak rozumiana Jaźń często wiąże się z ideą jedności wszystkich istnień, gdzie granice między jednostką a całością z poziomu tej Jaźni są dość umowne, na pewno iluzoryczne, a różnice między ludźmi, zwierzętami i całą realnością tracą rację bytu, stając się jedynie słowną żonglerką.

W metafizyce tak rozumiana Jaźń stanowi ontologiczną podstawę dla kilku niedualnych nurtów filozoficznych. Inspiracją do mam nadzieję, akceptowalnej próby tej interpretacji jest Abhinawagupta (950–1016 n.e.), hinduski filozof i myśliciel, który jest kojarzony ze Szkołą Pratjabhidźna (Pratyabhijñā) i z Tantrycznym Siwaizmem w obrębie monistycznego idealizmu. Jego sposób lub nazywając w uproszczeniu – szkoła jest jednym z filozoficznych nurtów w ramach Siwaizmu, który kładzie nacisk na rozpoznanie Jaźni (Siwy) jako fundamentalnej rzeczywistości. Wszystko jest absolutną świadomością, nazwaną historycznie Siwą. Możliwym jest „ponowne rozpoznanie" tej fundamentalnej rzeczywistości wraz z rozluźnieniem ograniczeń, jakimi pęta nas głównie dualistyczne postrzeganie rzeczywistości, oraz utożsamienie się ze Siwą, czyli z tak pojmowaną nieograniczoną świadomością i doświadczanie błogości.

Samo Pratjabhidźna oznacza zdolność Jaźni do samo–rozpoznania, czyli świadomego uświadomienia siebie samej. To rozpoznanie towarzyszy wszelkim formom poznania i doświadczania. Abhinawagupta rozumiał niedualną Jaźń jako zasadę świadomego samo–rozpoznania, będącą jednocześnie źródłem wszelkich przejawów i doświadczeń. Jego filozofia kładła nacisk na jedność i różnorodność, a także na dynamiczny charakter Jaźni, która objawia się w nieustannych procesach np. samo ekspresji, rozpoznawania, przenikania i innych.

Znacząca ingerencja w tekst zaznaczona jest na szaro.

ॐ पूर्णमदः पूर्णमिदं पूर्णात् पूर्णमुदच्यते।

पूर्णस्य पूर्णमादाय पूर्णमेवावशिष्यते॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

Oṃ pūrṇamadaḥ pūrṇamidam pūrṇāt pūrṇamudacyate.

Pūrṇasya pūrṇamādāya pūrṇamēvāvaśiṣyate II

Aum śāntiḥ śāntiḥ śāntiḥ II

To, co widzialne, jest nieskończonością. To, co niewidzialne, również jest nieskończonością.
Z Nieskończonego Bytu wyłoniła się skończoność, lecz będąc nieskończona, pozostaje jedynie nieskończoność.
Niechaj nastanie pokój w mym sercu, pokój między nami, pokój w kosmosie.

Īśopaniṣad (lub Īśāvāsyopaniṣad)

ईशोपनिषत्

॥ अथ ईशोपनिषत् ॥

Początek Iśa[1] Upaniszady

1. ॐ ईशा वास्यमिदꣳ सर्वं यत्किञ्च जगत्यां जगत्।

तेन त्यक्तेन भुञ्जीथा मा गृधः कस्यस्विद्धनम्॥ १॥

Oṃ īśā vāsyam idaṃ sarvaṃ yat kiñca jagatyāṃ jagat |
tena tyaktena bhuñjīthā mā gṛdhaḥ kasya sviddhanam || 1 ||

Om. Cokolwiek, co porusza się we wszechświecie (i to, co się nie porusza**), jest okryte (**lub przeniknięte, lub otoczone, lub ubrane, lub: przenikając wszystko jako Jaźń**) przez Pana (**lub Siwę**) . O wyrzeczony, ciesz się tym, co ci dał i nie pożądaj niczyjego bogactwa.**

Na podstawie: जगत्यां – jagatyāṃ – na świecie / we wszystkim w wszechświecie | यत् किम् च – yat kim ca – cokolwiek | जगत् – jagat – wszechświat, lub coś ruchome | यत्किञ्च – yat kiñca – być czymkolwiek | वास्यमिदꣳ – vāsyam idaṃ – zamieszkać | त्यक्तेन – tyaktena – rezygnować | ईशा – īśā – Pan, alternartwnie: Siwa, potężny, mistrz, lub Ten, kto jest całkowicie panem czegokolwiek. W tej Upaniszadzie ma zamienne znaczenia będąc odczytywane jako „Pan" lub „Jaźń" | वास्यम् – vāsyam – ukryte w Panu (lub jako Jaźń) | तेन – tena – przez to | भुञ्जीथा – bhuñjīthā – cieszyć się | कस्यस्विद्धनम् – kasyasviddhanam – niczyje bogactwo | मा गृधः – mā gṛdhaḥ – nie zazdrościć |

Komentarz: Jaźń jest wszystkim, przenika wszystko, a jednocześnie kreuje wszystko, będąc świadoma siebie, dlatego dążenie do fałszywego przedmiotu jest typowo dualistycznym postrzeganiem, czego efektem mogą być stany subiektywnego cierpienia, które też są zawarte w Jaźni.

2. कुर्वन्नेवेह कर्माणि जिजीविषेच्छतꣳ समाः।

एवं त्वयि नान्यथेतोऽस्ति न कर्म लिप्यतेनरे॥ २॥

kurvann eveha karmāṇi jijīviṣecchataṃ samāḥ |
evaṃ tvayi nānyatheto 'sti na karma lipyate nare || 2 ||

Zaprawdę czyniąc działania w tym świecie, winieneś pragnąć żyć i sto lat. Tak jest dla ciebie i nie ma innej drogi; (mój dopisek: jednak**) działanie (**tj. karmiczne rezultaty działań przynoszące skutki**) nie „przylega" do człowieka.**

Na podstawie: कुर्वन्नेवेह – kurvanneveha – koniecznie, wykonując tutaj | कर्माणि – karmani – działania, robić, wykonywać, zawierać | जिजीविषेच्छतं – jijivishetchaaṃ – powinien pragnąć żyć, powinien mieć taką wolę |समाः –samāāḥ – sama, tak samo, tak samo jak, w ten sposób | एवं – evaaṃ – a także, i także, od tego samego.| त्वयि – tvayi – (ty)

[1] Nazwa tytułu pochodzi od jego incipitu, *īśā vāsyam*, co oznacza „otoczone przez Pana" lub „ukryte w Panu" (w Jaźni). Korzeń słowa Īśvara pochodzi od *īś-*, co oznacza „zdolny do" i „właściciel, władca, szef". Termin *vāsyam* oznacza dosłownie „ukryte w, okryte przez".

chcesz żyć, (ty) masz taką wolę, w tobie | नान्यथेतोऽस्ति (nānyatheto’sti): (ty) nie masz innej drogi niż ta, (ty) nie masz innego sposobu życia niż ten, nie ma innej drogi dla ciebie | न लिप्यते – na lipyate – nie przylgnie |

Komentarz: Osoba, żyjąc w świecie materialnym żyje i działa w tym obszarze, zakresie w jakim działa ten świat, wiedząc że efekty jego działań będą mieć skutek, jednak te skutki nie mają wpływu na świadomość, której też są przejawem i która jest nieograniczoną Jaźnią. Podobnie jak na naturę odbić lustra nie ma wpływu to co się weń odbija.

3. असुर्या नाम तेलोका अन्धेन तमसाऽऽवृताः।

ताꣳस्तेप्रेत्याभिगच्छन्ति येके चात्महनोजनाः॥ ३॥

asuryā nāma te lokā andhena tamasāvṛtāḥ |
tāṃste pretyābhigacchanti ye ke cātmahano janāḥ || 3 ||

Istnieją światy zwane Asura, spowite ślepym, głębokim mrokiem. Ci, którzy zniszczyli siebie duchowo, popełniając błędy, myląc ignorancję z wiedzą, dotrą po śmierci do tych światów.

Na podstawie: असूर्या – asuryā – w tym kontekście: pozbawione światła | अन्धेन – andhena (adarśanātmakena) – dosłownie „przez brak widzenia Ja” lub „poprzez nierozumienie istoty Jaźni”, ajñānena – „poprzez ignorancję” lub „za pomocą niewiedzy” – ślepe/y, głębokie | तमसा – tamasā – mrok, ignorancja | नाम – nāma – zwane | ते – te – ci | लोकाः – lokāḥ – światy | ये के – ye ke – ci, którzy | च – ca – i | जनाः – janāḥ – ludzie | आत्महनः – ātmahanaḥ – zabójcy swych dusz; ci, którzy zniszczyli siebie | ते – te – oni | प्रेत्य – pretya – po śmierci / w przyszłym życiu | तान् – tān – te światy | अभिगछति – abhigachati – docierać do |

Komentarz: Istnieje dualna percepcja rzeczywistości, a tekst sugeruje konieczność zrozumienia tej dualności. Zaś wiedza o prawdziwej naturze Jaźni jest kluczowa aby uniknąć doświadczeń cierpienia wynikających z niewiedzy, czyli z dualnej percepcji rzeczywistości.

4. अनेजदेकं मनसोजवीयोनैनद्देवा आप्नुवन्पूर्वमर्षत्।

तद्धावतोऽन्यानत्येति तिष्ठत्तस्मिन्नपोमातरिश्वा दधाति॥ ४॥

anejad ekaṃ manaso javīyo nainaddevā āpnuvanpūrvamarṣat |
taddhāvato 'nyānatyeti tiṣṭhat tasminn apo mātariśvā dadhāti || 4 ||

To (Jaźń, lub ‘ta jednia’**), choć nigdy się nie porusza, jest szybsze niż myśl. Devy (**zmysły**) nigdy jej (**lub ‘tego’**) nie dogonią, ponieważ To jest zawsze przed nimi. Choć trwa nieruchomo, wyprzedza innych, którzy biegną. Mātariśvān (**wiatr, duch ruchu**) nadaje jej/temu moc.**

Na podstawie: अनेजद् – anejad – nie poruszać się | मनसोजवीयः – manaso javīyaḥ – szybsze niż myśl | देवा – devā – tutaj: zmysły, lub: bogowie | आप्नुवन् – āpnuvan – osiągać | पूर्वम् – pūrvam – wcześniej | तद्धावतः – taddhāvataḥ – być w ruchu | तिष्ठति – tiṣṭhati – trwać | तस्मिन् – tasmin – w tym | मातरिश्वा – mātariśvā – Mātariśvā (bóg wiatru) | दधाति – dadhāti – dać moc |

Komentarz: Tekst opisuje naturę świadomości jako niezmiennej, emanującej ekspresji. Ta Jaźń jest poza wszelkimi ograniczeniami oraz nie jest uzależniona od zmysłów czy materii.

5. तदेजति तन्नैजति तद्दूरे तद्वन्तिके।

तदन्तरस्य सर्वस्य तदुसर्वस्यास्य बाह्यतः॥ ५॥
tad ejati tan naijati tad dūre tad v antike |
tad antar asya sarvasya tad u sarvasyāsya bāhyataḥ || 5 ||

To (Jaźń lub ‘To’ [jedno]**) porusza się, zarazem będąc nieruchome. Jest daleko, a jednocześnie blisko. Jest wewnątrz wszystkiego, a zarazem na zewnątrz wszystkiego.**

Na podstawie: तत् – tad – To | एजति – ejati – poruszać się | तन् –tan – zarazem, jednak | नैजति – naijati – nieruchome, nie porusza się | दूरे – dūre – daleko | वन्तिके – v antike – a zarazem blisko | अन्तरस्य – antarasya – wewnątrz | सर्वस्य – sarvasya – wszystko | उसर्वस्यास्य – u sarvasyāsya – zarazem na zewnątrz wszystkiego |

Komentarz: Ta jedna rzeczywistość jest wszechobecna we wszystkim. Tekst sugeruje, że istnieje jedna rzeczywistość, z czego domyślnie wynika to, że próby uchwycenia jej „opisu” słowami zawsze będą ograniczone, czyli niemożliwe.

6. यस्तु सर्वाणि भूतानि आत्मन्येवानुपश्यति।
सर्वभूतेषु चात्मानं ततो न विजुगुप्सते॥ ६॥
yastu sarvāṇi bhūtāni ātmanyevānupaśyati |
sarvabhūteṣu cātmānaṃ tato na vijugupsate || 6 ||

Ten, kto widzi wszystkie istoty w Jaźni i Jaźń we wszystkich istotach, nie odczuwa odrażenia.

Na podstawie: यः – yaḥ – kto | तु – tu – natomiast | सर्वाणि – sarvāṇi – wszystkie | भूतानि – bhūtāni – Istoty/Byty | एव – eva – również | अनुपश्यति – anupaśyati – widzieć | सर्वभूतेषु – sarvabhūteṣu – we wszystkich istotach/bytach | आत्मन्य – ātmanya – w Jaźni lub we własnej Jaźni | ततो – tato – stąd, więc | न – na – nie | विजुगुप्सते – vijugupsate – odczuwać odrażenie |

Komentarz: Podsumowanie obserwatora (z dualistycznego punktu widzenia), który to po rozpoznaniu przeformułował swój ogląd rzeczywistości i co z tego naturalne wynikło.

7. यस्मिन्सर्वाणि भूतान्यात्मैवाभूद्विजानतः।
तत्र कोमोहः कः शोक एकत्वमनुपश्यतः॥ ७॥
yasmin sarvāṇi bhūtāny ātmaivābhūd vijānataḥ |
tatra ko mohaḥ kaḥ śoka ekatvam anupaśyataḥ || 7 ||

Gdy dla osoby, która osiągnęła to zrozumienie, Jaźń jest wszystkim, jakież smutki, jakież kłopoty mogłyby dotknąć tego, kto doświadcza tej jedności?

Na podstawie: यस्मिन्सर्वाणि – yasmin sarvāṇi – w którym wszystko, w tym wszystko | भूतान्यात्मैवाभूद्विजानतः bhūtānyātmaivābhūdvijānataḥ – istoty stały się rzeczywiście Jaźnią dla rozumiejącego | तत्र – tatra – tam, w tym miejscu | कोमोहः – komohaḥ – jaki zamęt, jakie zamieszanie | कः – kaḥ – jaki, który | शोक –śoka – smutek, żal | एकत्वमनुपश्यतः – ekatvamanupaśyataḥ – doświadczający jedności |

Komentarz: Kontynuacja wcześniejszego wersetu na podstawie porównania.

8. स पर्यगाच्छुक्रमकायमव्रणमस्नाविर९ शुद्धमपापविद्धम्।

कविर्मनीषी परिभूः स्वयम्भूर्याथातथ्यतोऽर्थान् व्यदधाच्छाश्वतीभ्यः समाभ्यः॥ ८ ॥
sa paryagāc chukram akāyam avraṇam asnāviraṃ śuddham apāpaviddham /
kavir manīṣī paribhūḥ syayambhūr yāthātathyator 'thān vyadadhāc chāśvatībhyaḥ samābhyaḥ || 8 ||

On obejmuje wszystko, wszechobecny, jasny, bezcielesny, bez skaz, bez mięśni, czysta, nietknięta złem Jaźń; widzący, mądry, wszechobecny, samoistny, od wiecznych lat, od niepamiętnych czasów, zarządza wszystkimi rzeczami w dokładnej formie, zgodnie z ich naturą.

Na podstawie: स – sa – To, ta, ono | पर्यगाच्छुक्रमकायमव्रणमस्नाविर९ – paryagācchukramakāyamavraṇmasnāviraṃ: पर्यगाच्छु – paryagācchu – przechodzi poza, obejmuje, jest wszędzie | क्रम – kram – krok, chód, poruszać się | अकायम – akāyam – bez ciała, niematerialny | अव्रणम् – avraṇam – bezkresny | स्ना – snā – postrzegający | विर९ – viraṃ – czysty | शुद्धमपापविद्धम् – śuddhamapāpaviddham: शुद्धम – śuddham – czysty, nie skażony, अपापविद्धम – apāpaviddham – wolny od grzechu | कविर्मनीषी – kavirmanīṣī: कवि – kavi – poeta, mędrzec | मनीषी – manīṣī – rozumny, inteligentny | परिभूः – paribhūḥ – wszechmocny, obejmujący wszystko | स्वयम्भूर्याथातथ्यतोऽर्थान् – svayambhūryāthātathyato'rthān: स्वयम्भू – svayambhū – samowystarczalny | अथातथ्यतोऽर्थान् – athātathyato'rthān – zgodny z prawdą, utrzymujący wszystko | व्यदधाच्छाश्वतीभ्यः – vyadadhācchāśvatībhyaḥ: व्यदधात् – vyadadhāt – ustanowił, utrzymuje | शाश्वतीभ्यः śāśvatībhyaḥ – niezmienny, wieczny | समाभ्यः – samābhyaḥ – zawsze nowy, odwieczny |

Komentarz: Odniesienie do spersonalizowanej formy rzeczywistości w formie bóstwa, poprzez próby stosowania zaprzeczeń przymiotników oraz porównania, celem relatywnego zobrazowania świadomej Jaźni.

9. अन्धं तमः प्रविशन्ति येऽविद्यामुपासते।

ततो भूय इव तेतमोय उ विद्यायाः९ रताः॥ ९॥
andhaṃ tamaḥ praviśanti ye 'vidyām upāsate |
tato bhūya iva te tamo ya uvidyāyāṃ ratāḥ || 9 ||

Ci, którzy hołdują (mój dopisek: jedynie**) ignorancji, wkraczają w ślepy mrok; później ponownie poświęcając się (**mój dopisek: jedynie**) wiedzy (**mój dopisek: lub nauce**) stają się jakby jeszcze bardziej zagłębieni w ciemności.**

Na podstawie: अन्धं – andhaṃ – ślepy | तमः – tamaḥ – ciemność, mrok | प्रविशन्ति – praviśanti –wchodzić | येऽविद्यामुपासते – ye'vidyāmupāsate – ci, którzy hołdują ignorancji |ततो भूय – tato bhūya – potem ponownie, następnie więcej| इव –iva – jak, jakby | ते तमो य – te tamo ya – oni, ci którzy są w ciemności | विद्याया९ रताः – vidyāyāṃ ratāḥ – pogrążony, zaangażowany w nauce|

Komentarz: Zobrazowanie skrajności, selektywnego popadania tylko w wiedzę (vidyā) lub tylko w zakres właściwych działań (karma). Ci, którzy hołdują wyłącznie jedynie wiedzy lub wyłącznie działaniu, mogą nie dostrzegać szerszego znaczenia, które zaistnieje poprzez zrównoważone podejście, które integruje oba te elementy, gdzie ostatecznie tzw. realizacja nie może być ani zaprzeczeniem, ani skutkiem żadnego tylko działania lub suchego intelektualnego zrozumienia.

10. अन्यदेवाहुर्विद्ययाऽन्यदाहुरविद्यया।

इति शुश्रुम धीराणां येनस्तद्विचचक्षिरे॥ १०॥
anyadevāhurvidyayā'nyadāhuravidyayā |

iti śuśruma dhīrāṇāṃ ye nas tad vicacakṣire || 10 ||

Jedni bogowie ‘mówią’ przez wiedzę, inni przez ignorancję. Tak słyszeliśmy od mędrców, którzy nam to wyjaśnili.

Na podstawie: अन्यदेवाहुर्विद्ययाऽन्यदाहुरविद्यया – anyadevāhurvidyayā'nyadāhuravidyayā – inni bogowie mówią przez wiedzę, inni mówią przez ignorancję | इति – iti – tak, w ten sposób | शुश्रुम – śuśruma – słyszeliśmy | धीराणां – dhīrāṇāṃ – mądrych, roztropnych | ये – ye – którzy | नस्तद्विचचक्षिरे – nastadvicacakṣire – wyjaśnili to |

Komentarz: Interpretuję to jako barwną przenośnię. Zdanie sugeruje, że istnieją dwa tryby pojmowania rzeczywistości, gdzie żaden z nich z osobna nie oddaje pełni, więc…

11. विद्यां चाविद्यां च यस्तद्वेदोभयꣳ सह।
अविद्यया मृत्युं तीर्त्वा विद्ययाऽमृतमश्नुते॥ ११॥
vidyāṃ cāvidyāṃ ca yas tad vedobhayaṃ saha |
avidyayā mṛtyuṃ tīrtvā vidyayāmṛtam aśnute || 11 ||

'To' (mój dopisek: lub „Ten, który zna oba” – co może być interpretowane jako uniwersalne „ja” lub nieograniczona „świadomość”, która jest ponad podziałami na wiedzę i niewiedzę**), jako jedność w niewiedzy i wiedzy, niewiedza zetrze ze śmiercią, a dzięki wiedzy osiąga nieśmiertelność.**

Na podstawie: विद्यां – vidyāṃ – wiedza|च – ca – i |अविद्यां – avidyāṃ – niewiedza |यस्तद्वेदोभयꣳ सह – yastadvedobhayaṃ saha – ‘to’, lub ten, który zna oba razem (może być interpretowane jako uniwersalne „ja” lub transpersonalna świadomość)| अविद्यया – avidyayā – przez niewiedzę | मृत्युं – mṛtyuṃ – śmierć | तीर्त्वा – tīrtvā – przekraczając | विद्यया – vidyayā – przez wiedzę | अमृतमश्नुते – amṛtamaśnute – osiągać nieśmiertelność |

Komentarz: …transpersonalna Jaźń opisywana jako „To”, wykracza poza te oba podejścia, podsumowując do czego prowadzi tylko jedno lub tylko drugie.

12. अन्धं तमः प्रविशान्ति येऽसम्भूतिमुपासते।
ततोभूय इव तेतमोय उ सम्भूत्याꣳ रताः॥ १२॥
andhaṃ tamaḥ praviśanti ye 'sambhūtim upāsate |
tato bhūya iva te tamo ya u sambhūtyāṃ ratāḥ || 12 ||

W ślepą ciemność wkraczają ci, którzy podążają za nieistnieniem (asambhūti); a ci, jak gdyby w jeszcze większą, którzy kultywują stworzony byt (sambhūtyām**).**

Na podstawie: अन्धं तमः – andhaṃ tamaḥ – ślepa ciemność |प्रविशन्ति – praviśanti – wkraczając | ये – ye – ci, którzy | असम्भूतिमुपासते – asambhūtimupāsate – podążają za nieistnieniem (asambhūti) | ततोभूय इव ते तमो – tatobhūya iva te tamo – jak gdyby w jeszcze większą ciemność |उ सम्भूत्याꣳ रताः – u sambhūtyāṃ ratāḥ – którzy kultywują stworzony byt (sambhūtyām) |

Komentarz: Jakby kontynuacja wcześniejszego. Ci, którzy ślepo podążają tylko za nieistnieniem (koncentrowanie się na aspektach np. tylko pustki lub nieistnienia), wpadają w ciemność ignorancji. Natomiast ci, którzy angażują się jedynie w przeciwieństwo, tj. kult stworzonego bytu (materializm), pogrążają się w jeszcze głębszej ciemności, co sugeruje, że hołdowanie obu postawom oddzielnie jest drogą donikąd.

13. अन्यदेवाहुः सम्भवादन्यदाहुरसम्भवात्।

इति शुश्रुम धीराणां येनस्तद्विचचक्षिरे॥ १३॥

anyad evāhuḥ saṃbhavād anyad āhur asaṃbhavāt |
iti śuśruma dhīrāṇāṃ ye nas tad vicacakṣire || 13 ||

Niektórzy mówią, że ‘To’ wynika z tego co przejawione, inni mówią, że ‘To’ wynika z tego co nieprzejawione. Tak słyszeliśmy od mędrców, którzy nam to wyjaśniali.

Na podstawie: अन्यदेवाहुः – anyad evāhuḥ – niektórzy mówią | सम्भवाद् – saṃbhavād – ‘To’ wynika z tego co przejawione | अन्यदाहुर – anyad āhur – inni | असम्भवात् – asaṃbhavāt – że ‘To’ wynika z tego co nieprzejawione | इति शुश्रुम – iti śuśruma – tak słyszeć | धीराणां – dhīrāṇāṃ – od mędrców | येनस्तद्विचचक्षिरे – ye nas tad vicacakṣire – którzy nam to wyjaśniali |

Komentarz: Jedni uważają, że to, co jest przejawione, czyli to, co można doświadczać zmysłami jako „zewnętrzne obiekty”, jest esencją, podczas gdy inni twierdzą coś przeciwnego, że esencja tkwi w tym, co nieprzejawione (abstrakcyjne, poza zmysłami). Oba poglądy są tylko umysłowymi werbalizacjami w interpretacji „Takości” lub esencji rzeczywistości. Z tego wynika najistotniejszy werset mówiący…

14. सम्भूतिं च विनाशं च यस्तद्वेदोभयꣳ सह।

विनाशेन मृत्युं तीर्त्वा सम्भूत्याऽमृतमश्नुते॥ १४॥

saṃbhūtiṃ ca vināśaṃ ca yas tad vedobhayaṃ saha |
vināśena mṛtyuṃ tīrtvā saṃbhūtyāmṛtam aśnute || 14 ||

Ten, kto zna 'To', jako oba (aspekty, zarówno powstawania (saṃbhūtiṃ) jak i znikania (vināśena) będące**) w jedności (**„w jedności”, czyli jako zrozumienie znaczenia niedualności tych obu**), przezwyciężając zarówno przejawienie, jak i nieprzejawione, przekracza śmierć (**zniszczalnego ciała**) a zyskuje nieśmiertelność dzięki (**znajomości**) prawdziwej przyczyny (**tj. zrozumienia znaczenia nieograniczoności Jaźni**).**

Na podstawie: सम्भूतिं च – saṃbhūtiṃ ca – powstawania (saṃbhūtiṃ) | विनाशं च – vināśaṃ ca – znikania (vināśena) | यस्तद्वेदोभयꣳ सह – yas tad vedobhayaṃ saha – Ten, kto zna ‘To’, jako oba (aspekty, zarówno powstawania jak i znikania będące) w jedności | विनाशेन – vināśena – znikania (vināśena) | मृत्युं तीर्त्वा – mṛtyuṃ tīrtvā – przekracza śmierć (zniszczalnego ciała) | सम्भूत्याऽमृतमश्नुते – saṃbhūtyāmṛtam aśnute – zyskuje nieśmiertelność dzięki (znajomości) prawdziwej przyczyny (tj. istnienia nieśmiertelności nieograniczonej Jaźni) |

Komentarz:… Że „To” wykracza poza te oba te poglądy, jednocześnie je zawierając, podkreślając niemożliwość rozróżnienia samej ich istoty.

15. हिरण्मयेन पात्रेण सत्यस्यापिहितं मुखम् ।

तत् त्वं पूषन्न् अपावृणु सत्यधर्माय दृष्टये ॥१५॥

hiraṇmayena pātreṇa satyasyāpihitaṃ mukham /
tat tvaṃ pūṣann apāvṛṇu satyadharmāya dṛṣṭaye || 15 ||

Twarz prawdy okryta jest wiekiem złotej iluzji, którą ty, o Puszanie, odkryjesz w imię prawdy i prawości.

Na podstawie: हिरण्मयेन पात्रेण – hiraṇmayena pātreṇa – złote wieko | सत्यस्य – satyasya – prawda | अपिहितं – apihitaṃ –

okryte, zakryte | मुखम् – mukham – twarz, oblicze| पूषन्न् – pūṣann – Puszan – żywiciel, karmiący – wedyjski bóg solarny i płodności, jeden z Aditjów. Był przewodnikiem zmarłych (psychopompem) do świata ojców, strażnikiem stad bydła i dróg. Wybór Puszana w tym wierszu może być związany z jego atrybutami jako przewodnika podróżnych, który pomaga odkrywać prawdę na drodze życia | अपावृणु – apāvṛṇu – odkryć | सत्यधर्माय – satyadharmāya – w imię prawdy | दृष्टये – dṛṣṭaye – widzenia, dostrzeżenia |

Komentarz: Czytelna w przekazie poetycka życzeniowa modlitwa, wyrażająca oddanie do opiekuna Puszana, celem doświadczenia łaski odsłonięcia oblicza prawdy przez iluzję, określaną jako „złota okrywa prawdy", przesłaniającą naturę bytu. Trudno doszukiwać się tu niedualnych kontekstów, jednak jest to zwyczajowe wyrażanie życzeń jakie w tamtym czasie i kulturze, w tego typu tekstach były stosowane.

16. पूषन्नेकर्षे यम सूर्य प्राजापत्य व्यूह रश्मीन् समूह तेजः।

यत्तेरूपं कल्याणतमं तत्तेपश्यामि योऽसावसौपुरुषः सोऽहमस्मि॥ १६॥

pūṣann ekarṣe yama sūrya prājāpatya vyūha raśmīn samūha tejaḥ |
yat te rūpaṃ kalyāṇatamaṃ tat te paśyāmi yo 'sāv asau puruṣaḥ so 'ham asmi || 16 ||

O Puszanie, o Yamo, o Słońce, o Pradżapati (Dziecię Ojca Istot**), przywołuj swoje promienie; Odsuń swe światło, bym mógł ujrzeć cię w najpiękniejszej postaci. Widzę to Światło, które jest najpiękniejszą (najbardziej pomyślną) formą ciebie; jestem tą Jaźnią–osobą (**tj. Puruszą**). To jestem ja!**

Na podstawie: पूषन्नेकर्षे – pūṣann ekarṣe – o Puszanie, jedyny Rycerz| यम – Yama – Yama, bóg śmierci i szafarz sprawiedliwości | सूर्य – sūrya – Słońce |प्राजापत्य – prājāpatya – Pradżapati | व्यूह – vyūha – przywołuj, rozmieszczaj | रश्मीन् – raśmīn – promienie | समूह – samūha – grupa, zbiorowość | तेजः – tejaḥ – światło, blask | यत्तेरूपं – yat te rūpaṃ – która jest formą ciebie | कल्याणतमं – kalyāṇatamaṃ – najpiękniejszą, najbardziej pomyślną |तत्तेपश्यामि – tat te paśyāmi – widzę to | योऽसावसौपुरुषः – yo 'sāv asau puruṣaḥ – jestem tą Jaźnią – osobą (tj. Puruszą) |सोऽहमस्मि so 'ham asmi – jestem tym |

Komentarz: Kontynuacja wcześniejszej modlitwy do większej ilości bóstw, ze znaczącym zakończeniem. Jest nim rozpoznanie siebie, własnej natury jako świadomej nieograniczonej Jaźni. Używa się tu wielu imion lub tytułów bóstw, aby odwołać się do jednego bytu. Ta wielość imion często odnosi się do różnych aspektów, atrybutów lub ról, które byt kreuje.

17. वायुरनिलममृतमथेदं भस्मान्तꣳ शरीरम्।

ॐ क्रतोस्मर कृतꣳ स्मर क्रतोस्मर कृतꣳ स्मर॥ १७॥

vāyur anilam amṛtam athedaṃ bhasmāntaṃ śarīram |
oṃ krato smara kṛtaṃ smara krato smara kṛtaṃ smara || 17 ||

Niechaj moja prana stopi się w wszechobecnej boskiej formie powietrza (tj. Sutratmanie, Sûtrâtman (सूत्रात्मन्). Dosłownie „nić duszy"; dusza, która jak nić przechodzi przez wszechświat; Indywidualność, która inkarnuje jedno życie po drugim, na której są nawleczone, podobnie jak koraliki na sznurku, jej niezliczone osobowości**), a to śmiertelne ciało niech spłonie na popiół. OM! Mój Panie, wspomnij me wszystkie ofiary. Ponieważ to Ty jesteś ostatecznością, pamiętaj o wszystkim, co dla ciebie uczyniłem!**

Na podstawie: वायुर – vāyur – życiodajny wiatr, witalne powietrze, prana, wiatr| अनिलम – anilam – pełnia powietrza, wszechobecne powietrze | अमृतम् – amṛtam – nieśmiertelność lub eliksir życia | अथेदं – athedaṃ – teraz lub w tym momencie | भस्मान्तꣳ – bhasmāntaṃ – spłonąć na popiół | शरीरम् – śarīram – materialne ciało | क्रतोस्मर – krato smara – o mój Panie, wspomnij | कृतꣳ स्मर – kṛtaṃ smara – pamiętaj o moich uczynkach lub pamiętaj o moich ofiarach |

Komentarz: Często wyraża się tę modlitwę w momencie śmierci, rozumiejąc przemijalność materialnych tworów w tym i swego ciała, używając tu porównania do zewnętrznie pojmowanego bóstwa.

18. अग्नेनय सुपथा रायेअस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान्।

युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठां तेनमौक्तिं विधेम॥ १८॥

agne naya supathā rāye asmān viśvāni deva vayunāni vidvān |
yuyodhy asmaj juhurāṇam eno bhūyiṣṭhāṃ te nama uktiṃ vidhema || 18 ||

O ogniu Agni, prowadź nas właściwą ścieżką (mój dopisek: wolną od powrotów i reinkarnacji**), o Wszechwiedzący światów, o Boże wiatrów! Oddziel od nas nasze grzechy, które chcą nas zniszczyć. Ofiarujemy Ci najgłębsze pokłony powtarzając nasze modlitwy!**

Na podstawie: अग्ने – Agni – Agni, odnosi się do boga ognia| नय – naya – prowadzić, kierować| सुपथा – supathā – dobrą ścieżką, właściwa droga | राये – rāye – bogactwo, pomyślność | विश्वानि – viśvāni – wszystko, wszechświat | देव – deva – bóg| वयुनानि – vayunāni – wiatry | विद्वान् – vidvān – wszechwiedzący | युयोध्य – yuyodhy – całkowicie, walczący | अस्मज्जुहुराणमेनो – asmaj juhurāṇam eno – „oddziel od nas nasze grzechy” | भूयिष्ठां – bhūyiṣṭhāṃ – największy |तेनमौक्तिं विधेम – te nama uktiṃ vidhema – „oddajemy Ci najgłębsze pokłony, powtarzając nasze modlitwy”. |

Komentarz: Zakończenie modlitwą.

॥ इति ईशोपनिषत् ॥

Zakończenie Iśa Upaniszady

ॐ पूर्णमदः पूर्णमिदं पूर्णात्पूर्णमुदच्यते।

पूर्णस्य पूर्णमादाय पूर्णमेवावशिष्यते॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

Oṃ pūrṇamadaḥ pūrṇamidam pūrṇāt pūrṇamudacyate।

pūrṇasya pūrṇamādāya pūrṇamevāvaśiṣyate॥

Om śāntiḥ śāntiḥ śāntiḥ॥

**To, co widzialne, jest nieskończonością. To, co niewidzialne, również jest nieskończonością.
Z Nieskończonego Bytu wyłoniła się skończoność, lecz będąc nieskończona, pozostaje jedynie nieskończoność.
Niechaj nastanie pokój w mym sercu, pokój między nami, pokój w kosmosie.**

Podsumowanie:

Jest to tekst akcentujący niedualne podejście do rzeczywistości.

Termin tytułowy „Īśa” odnosi się do ogólnej idei Pana, Władcy, lub Boga, będąc stosowany w odniesieniu do różnych bóstw, w tym do Siwy. W kontekście Īśopaniṣad, to słowo jest używane w odniesieniu do wszechobecnego Pana lub Absolutu, który określany bywał Brahmanem, co wpisuje się w kontekst niedualizmu i jedności rzeczywistości. Īśopaniṣad, choć stosunkowo krótka, przekazuje idee niedualizmu w kilku miejscach. Przykład takiej niedualności można znaleźć już w samym otwarciu tekstu, w pierwszym wersecie. W tym wersecie podkreśla się jedność wszechświata „w Panu” (Īśa) zalecając, aby z jednej strony ludzie czerpali ze świata, a z drugiej rozumieli jedność w różnorodności. Jest to przykład niedualistycznego podejścia, gdzie wszystko jest postrzegane jako jedno. Podobnie widzimy wyraźny ślad w padzie szóstej, gdzie w swobodnym tłumaczeniu: „Kto rozumie, że wszystkie istoty są w Nim tym samym i że Jego Istota jest obecna we wszystkich stworzeniach, ten nie ma powodu, aby doznawać odstręczenia od innych”. W tym wersie podkreśla się ideę, że najwyższa rzeczywistość jest obecna we wszystkich istotach, co wskazuje na jedność i niepodzielność. Podobne tendencje zobaczymy w padzie dwunastej, że ci, którzy kultywują tylko to, co jest powstałe (mające jakąś formę), są równie zagubieni jak ci, którzy oddają się jedynie niepowstałemu (niemające formy, transcendentne). Wyraża to ideę, że prawdziwe światło i mądrość znajdują się w tym, co jest ponad formą i powstawaniem i tego przeciwieństwem, a jednocześnie nie jest rozróżnianiem jednego od drugiego, co jest jednym z aspektów niedualizmu.

Istnieją społeczne wyobrażenia często stawiające przeciw sobie poglądy materialistyczne versus idealistyczne. Materializm zakłada, że jedyną rzeczywistością jest materia. Wszystko, co istnieje, w tym myśli, uczucia i świadomość, ma swoje źródło w materii. Z kolei Idealizm głosi, że podstawową rzeczywistością jest umysł lub świadomość. Materia jest uznawana za wtórną wobec myśli lub idei. Materializm może prowadzić do społecznych postaw i mód, w których priorytetem staje się materialny dobrobyt, osiąganie materialnego sukcesu, a także dążenie do zdobywania materialnych dóbr. Rzeczywistość jest wtedy postrzegana przede wszystkim jako fizyczna, a życiowe cele koncentrują się na zaspokajaniu potrzeb związanych z materią. Idealizm może prowadzić do bardziej duchowego podejścia do życia, w którym kładzie się nacisk na rozwój mniej materialnych wartości, oddziaływania na ludzkiego ducha, dociekania sensu egzystencji czy na ducha społecznych interakcji. Cele życiowe mogą wtedy obejmować bycie w opozycji do materializmu, silne akcentowanie tylko duchowego oświecenia lub służbę innym, a nie tylko zdobywanie i gromadzenie materialnych dóbr. Te dwa podejścia często z sobą kolidują, zwłaszcza jeśli chodzi o zrozumienie podstawowej natury bytu. Materializm może odrzucać duchowe aspekty, uważając je za obszar fantazji, podczas gdy idealizm może kwestionować istnienie materialnej rzeczywistości jako odrębnej i jedynie prawdziwej rzeczywistości.

Co w zwięzłych, precyzyjnych stwierdzeniach sugeruje na ten poemat? Jeśli spojrzymy na te wersety w stylu niedualnego podejścia i oglądu rzeczywistości, to widać, że ani stronniczo, jak nadgorliwy wyznawca, nie stronimy i całkowicie nie odcinamy się od aspektu materialnej rzeczywistości, ani też jednostronnie nie przywiązujemy się, podobnie jak nadgorliwy człowiek sukcesu i kariery w garniturze do typowego działania i fizycznych mechanizmów materialnego świata, zadając sobie trudne pytania wraz z łączeniem znanego nam doświadczalnego Uniwersum z prywatnie przeformułowanym oglądem na to czym transpersonalna Jaźń dla nas jest. Istnieje synteza w naszym osobistym życiu względem świata zewnętrznego i synteza w naszej medytacji jeśli jakąś praktykujemy nad naszą egzystencją, odnosząca się do naszego wnętrza. Obie są odbiciem nieograniczonej Jaźni. Gdy dokonają się te syntezy — wewnętrzna i zewnętrzna, obie winny być ponownie zasymilowane w całkowitej nieskończoności, co wyjaśniają nam pady od siódmej do jedenastej.

Ostateczna Rzeczywistość nie jest jedynie transcendentna w sensie całkowitego odłączenia się od świata. Nie musimy więc unikać doświadczalnego świata jako „dzieła szatana”, ani też nie musimy trzymać się materialnego świata jako ostatecznej rzeczywistości. Znany nam świat nie jest ani zły, ani dobry, nie staramy się kategoryzować go w żaden sposób, ponieważ jest przeniknięty świadomą Jaźnią, która wymyka się określeniom. Nie jest również rzeczywistością ostateczną, ponieważ Jaźń, często historycznie zwana i antropomorfizowana ideą Boga, również jest transcendentna. Tak więc to lgnięcie do zewnętrzności materialnego świata jako jedynej rzeczywistości jest błędem, który doprowadzi nas w mrok. Wyobrażanie sobie antropomorfizacji świadomości w formie Boga jako całkowicie transcendentnej Istoty ponad światem doprowadzi nas w jeszcze większą ciemność.

Ktoś spyta — jak więc żyć w tym świecie?

Prowadząc całkowicie zintegrowane, zbalansowane duchowe życie bez popadania w skrajności w oparciu własne zrozumienia, wsparte bezustannym osobistym doświadczeniem świadomej Jaźni – którą jesteśmy i która odczuwa przez nas sama siebie cały czas.